

"شینزو آبه" با چه ره‌آوردی به تهران می‌آید؟

گمانه‌زنی‌ها نسبت به سفر نخست‌وزیر ژاپن که قرار است فردا-چهارشنبه- به تهران بیاید این روزها به اوج خود رسیده زیرا ژاپن نه تنها روابط نسبتاً خوبی با تهران دارد بلکه روابط مطلوبی هم با آمریکا دارد و همین مساله موجب شده تا این تصور به وجود آید که این مقام ژاپنی برای میانجی‌گری میان تهران و واشنگتن به ایران سفر می‌کند در حالی که روابط ایران و ژاپن در سطوح دیگری غیر از روابط سیاسی و دیپلماتیک هم تعریف می‌شود.

گمانه زنی‌ها نسبت به سفر نخست وزیر ژاپن که قرار است فردا-چهارشنبه- به تهران بیاید این روزها به اوج خود رسیده زیرا ژاپن نه تنها روابط نسبتاً خوبی با تهران دارد بلکه روابط مطلوبی هم با آمریکا دارد و همین مساله موجب شده تا این تصور به وجود آید که این مقام ژاپنی برای میانجی‌گری میان تهران و واشنگتن به ایران سفر می‌کند در حالی که روابط ایران و ژاپن در سطوح دیگری غیر از روابط سیاسی و دیپلماتیک هم تعریف می‌شود.

به گزارش ایسنا، امسال نودمین سالگرد روابط دیپلماتیک ایران و ژاپن است و این سفر می‌تواند در تعمیق و تقویت روابط از اهمیت و جایگاه ویژه‌ای برخوردار باشد؛ چرا که این مقام رسمی ژاپن در سطح نخست‌وزیری آن هم بعد از ۴۰ سال به ایران می‌آید. برخی محافل از میانجی‌گری او میان ایران و آمریکا صحبت می‌کنند با توجه به روابطی که توکیو با واشنگتن دارد و برخی دیگر دلایل این سفر را موضوعات برجامی و مسائل دو جانبه دانسته‌اند. اما هر چه هست با توجه به تنش‌های جدید در عرصه بین‌الملل توسط آمریکا و همچنین سفری که اخیراً دونالد ترامپ رئیس‌جمهور آمریکا به ژاپن داشته و از طرح موضوع میانجی‌گری توکیو بین تهران و واشنگتن استقبال کند، موجب شده تا افکار عمومی این‌طور تصور داشته باشند که هدف اصلی این سفر میانجی‌گری بین ایران و آمریکا است.

البته میانجی‌گر باید اختیارات واقعی و کافی داشته باشد و بتواند شروط ایران که بازگشت آمریکا به برجام و رفع تحریم‌ها و جبران خسارات است را اجرایی کند و تازه در این شرایط هم زمان مذاکره نیست بلکه بازگشت به پله و موقعیت اولیه است.

روز گذشته نیز روزنامه ژاپن تایمز بر این مساله تاکید کرد که شینزوآبه به عنوان یک میانجی دیپلماتیک یا حامل پیامی از سوی رئیس‌جمهور آمریکا، به ایران سفر نخواهد کرد و این سفر به منظور کاهش تنش‌های موجود انجام می‌گیرد.

گرچه نباید سیاست نگاه به شرق ایران را به عنوان مولفه‌ها و فاکتورهای بسیار مهم رویکرد سیاست خارجی ایران فراموش کرد، مسئولان جمهوری اسلامی ایران طی سال‌های اخیر این مساله را مورد توجه جدی قرار داده‌اند، به نظر می‌رسد ایران با در نظر گرفتن تمامی شرایط سیاسی، اقتصادی و منطقه‌ای به دنبال تعادل بخشیدن بین شرق و غرب است.

همان‌طور که سیاست خارجی کشورها تابعی از شرایط بین‌المللی و منطقه‌ای است و همه کشورها به این مساله اذعان دارند، باید به یاد داشته باشیم که روابط ایران و ژاپن فراز و نشیب‌های متعددی داشته و پس از امضای پیمان صلح بین دو کشور در سال ۱۳۳۰، به خاطر وضع خاص ژاپن، تنها جنبه اقتصادی داشت.

ژاپنی‌ها از سال‌ها قبل در مورد صدور گاز ایران به این کشور، بهره‌برداری از معادن گاز جزیره قشم و معادن مس خراسان، احداث مجتمع پتروشیمی و ... همکاری‌های بسیاری را با ایران در موضوعات اقتصادی داشته‌اند و حتی در سال‌های ۱۳۵۴-۱۳۵۵ تقریباً ۴۳ درصد کل سرمایه‌های خارجی در ایران متعلق به ژاپن بود که بخش عمده آن در طرح‌های پتروشیمی، تولید پلاستیک، دارو، وسایل الکترونیکی و استخراج معادن به کار گرفته شده بود.

بنابراین از دیرباز ژاپن یکی از خریداران عمده نفت ایران بوده است به طوری که طی سال‌های دهه ۷۰ تا حدود ۹۰ درصد از نفت خود را از ایران تأمین کرده است. حتی در زمان تحریم‌ها نیز از مشتری‌های اصلی بازار ایران بوده گرچه روابط دو کشور تحت تأثیر تحریم‌های آمریکا نیز قرار داشته است.

شاید در سابقه تاریخی دو کشور ایران و ژاپن زمانی نبوده که ژاپن خرید نفت از ایران را قطع کرده باشد لذا دلیل قطع موقتی خرید نفت نیز در حال حاضر می‌تواند تحریم‌های یک جانبه و فشارهای آمریکا باشد.

برخی رسانه‌های خارجی هدف از سفر شینزوآبه به تهران را کاهش تنش میان ایران و ایالات متحده آمریکا عنوان کرده و از ژاپن به عنوان متحد آمریکا و همچنین کشوری که روابط نزدیک خود را با ایران حفظ کرده، یاد کرده‌اند. همچنین گفته شده که احتمالاً نخست‌وزیر ژاپن در سفر به تهران، حسن روحانی رئیس‌جمهور کشورمان را برای شرکت در نشست گروه جی ۲۰ که اواخر ماه ژوئن در ژاپن برگزار می‌شود، دعوت کند.

باید در نظر داشت که از یکسال قبل خبرهایی مبنی بر سفر نخست‌وزیر ژاپن به تهران منتشر شده و هر بار نیز انجام این سفر یا تکذیب و یا منتفی شده است که فشارهای آمریکا به ژاپن را از جمله دلایل لغو و یا تعویق سفر شینزوآبه عنوان کرده‌اند.

لازم به ذکر است محمد جواد ظریف وزیر امور خارجه کشورمان نیز ماه گذشته برای انجام گفت‌وگو با همتای ژاپنی خود و سایر مقامات بلندپایه این کشور به توکیو سفر داشت که در جریان این سفر موضوعات مختلف از جمله برجام، روابط دو جانبه و ... مورد بحث و تبادل نظر قرار گرفت.

اما اکنون هنوز به درستی مشخص نشده که شینزوآبه چه ره آورد و توشه ای را در سفر به تهران با خود می آورد اما این سفر می تواند از نظر مراودات دو جانبه برای ایران حائز اهمیت باشد. گفته شده بعد از سفر ترامپ به ژاپن این موضوع مطرح شد و با توجه به روابط خوبی که ایران با ژاپن دارد، مخالفتی با پیشنهاد این سفر نداشت.

خسروی سخنگوی شورای عالی امنیت ملی در حساب توییتری خود درباره سفر شینزوآبه به تهران نوشته است که: بازگشت آمریکا به برجام و جبران خسارت های وارد شده به ایران می تواند تضمینی برای موفقیت سفر نخست وزیر ژاپن به ایران باشد.

در عین حال جمهوری اسلامی ایران همواره تنش زدایی و برقراری صلح و ثبات در منطقه را از سیاست های اصولی خود می داند و تلاش خود را برای کاهش تنش در منطقه و وجود امنیت و ثبات به کار می برد.

از این رو ایران و ژاپن می توانند روابط خود را در تمامی زمینه ها از جمله اقتصاد، سیاست و فرهنگ و ... تعمیق بخشیده و تقویت کنند که یکی از این مولفه های نیز می تواند همکاری های نفتی دو کشور باشد. از این رو سفر نخست وزیر ژاپن به تهران قطعاً برای دو کشور پیامدهای موثری خواهد داشت و می توان امیدوار بود که روابط ایران و ژاپن روز به روز گسترش یابد. اما هنوز مشخص نیست نخست وزیر ژاپن در تهران چه چیزی را دنبال خواهد کرد و به همین دلیل نمی توان قضاوت صحیح تری نسبت به دلایل این سفر داشت.

شینزو آبه، نخست وزیر ژاپن در تاریخ ۲۲ خرداد برای سفری سه روزه و دیدار با مقامات عالیرتبه ایران به تهران سفر خواهد کرد.